

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou výzdobné motivy menšího achajmenovského drobného umění. Achajmenovská říše se rozkládala na rozsáhlém území od Indu po Bulharsko a od Egypta po Černé moře. Je spojena s dynastií perských panovníků, která jí vládla v letech 559 – 331 př. n. l. Za dobu svého trvání se na jejím území zformovalo charakteristické umění s vlastním stylem a ikonografií. Hlavním cílem práce je právě ikonografický rozbor výzdobných motivů, které se objevují v drobném achajmenovském umění. Vzhledem k široké škále námětů je práce omezena pouze na motivy zvířecí.

Rozbor je prováděn na různorodém spektru předmětů v rámci sestaveného studovaného souboru. Mezi 397 předměty jsou zahrnuty šperky, nášivky na oděv, toreutiku, mince, pečeti a jejich otisky, ozdoby koňského postroje, zbraně, pochvy a jejich nákončí a drobnou plastiku. Je na nich zachyceno celkem 822 zvířecích motivů, které jsou popsány v 6 kapitolách. Po úvodu jsou druhé kapitole popisovány šelmy, kam patří lev, pes, liška, levhart, a další blíže neurčené motivy šelem. V další jsou zařazeny motivy divokých zvířat, k nimž se řadí kozorožci, gazely, jeleni a divoká prasata. Na ně navazují domácí zvířata, jako je ovce domácí, tur domácí, kuň, velbloud a zebu. Výzdobným námětům ptactva náleží pátá kapitola, kam patří dravci, sokoli, vrubozobí (labutě, kachny), brodiví (čápi), sovy a blíže neidentifikované motivy ptactva. Šestá kapitola se soustředí na rozbor výzdobných motivů nadpřirozených bytostí, k nimž jsou řazeni okřídlení zástupci lvů, kozorožců a býků, gryfové a další zoomorfni a antropomorfni tvorové. Sedmá kapitola obsahuje ostatní zřídkaivé motivy, mezi nimi hyena, opice, zajíc, ryby, tuňák, delfín. V osmé kapitole je vyhodnocení zastoupení motivů ve studovaném souboru.

V rámci ikonografického rozboru se zaměřuji na sledování pozice motivu (vsedě, vleže, skok, ...), kontextu vyobrazení (scéna, samostatné) a také z jaké části je zvíře zobrazeno (hlava, celé tělo, protoma,...). Dále je sledován počet předmětů, na kterých se motivy objevují, a je zkoumána jejich vzájemná souvislost s konkrétními vyobrazeními. V závěru jsou popsány výzdobné prvky, které se objevují v achajmenovském menším umění a jsou většinou provedení motivů společné. Jsou v něm shrnuty vztahy mezi motivy a předměty na nichž jsou zobrazeny. Nakonec jsou popsány odlišnosti v četnosti výskytu výzdobných motivů v rámci oblastí achajmenovské říše.